

Луньова Т.

Полтавський національний педагогічний університет імені

В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Університет м. Йорк,

м. Йорк, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної

Ірландії

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ БРИТАНСЬКОЇ РІЗДВЯНОЇ ПАНТОМІМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена з'ясуванню можливостей використання британської різдвяної пантоміми для вивчення англійської мови студентами вищих навчальних закладів України. У статті окреслено методологічні засади залучення британської різдвяної пантоміми до освітнього процесу, схарактеризовано роль різдвяної пантоміми у британській культурі, виокремлено найважливіші з освітньої точки зору риси британської різдвяної пантоміми, запропоновано використання матеріалів британської різдвяної пантоміми та матеріалів, пов'язаних з цим культурним феноменом, під час навчальної, навчально-наукової і наукової та позанавчальної діяльності студентів, вказано на потенціал британської різдвяної пантоміми виступати засобом розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: пантоміма, британська культура, вивчення англійської мови як іноземної, культурологічний матеріал, автентичний матеріал, вища школа.

The article discusses the potential of using British pantomime for teaching English to students of higher educational establishments in Ukraine. The article provides methodological principles of using British pantomime in the educational process, outlines the role of the pantomime in British culture,

highlights the most important features of British pantomime from the educational point of view, and suggests how British pantomime materials and materials related to this cultural phenomenon can be used in the course of students' educational, research, and extracurricular activities. The paper also indicates that British pantomime has the potential to unlock students' creativity.

Keywords: *pantomime, British culture, EFL, culture-related material, authentic material, higher education.*

Використання різноманітного культурологічного матеріалу під час вивчення англійської мови як іноземної обумовлюється двома методичними принципами: взаємопов'язаного навчання мови і культури [1, с. 117] і автентичності навчальних матеріалів [1, с. 120]. У сучасних вітчизняних і зарубіжних підручниках та посібниках з англійської мови залучено різноманітний культурологічний матеріал: поезії та оповідання, художні фільми, популярні пісні та музику, твори образотворчого мистецтва тощо. За нашими спостереженнями, британська різдвяна пантоміма наразі не має такого широко представлення в навчальних матеріалах і навчально-методичних розробках. Доцільність звернення до британської різдвяної пантоміми як матеріалу, який може бути використаний з навчальною метою під час опанування студентами вищих навчальних закладів англійської мови як іноземної, обумовлюється важливою роллю цього виду мистецтва у британській культурі. За висловом Девіда Мейєра, автора статті про британську різдвяну пантоміму в авторитетному Довіднику з театрального мистецтва, «Шекспір може бути національним драматургом, але саме пантоміма є британською національною розвагою» (*тут і стосовно решти англословних джерел переклад цитат з англійської мови – Т.Л.*) [7]. Відомий британський есеїст, пародист і карикатурист Макс Бірбом зауважував, що «пантоміма є єдиною мистецькою формою, вигаданою в Англії» [цит. за: 9]. Коментуючи цей афористичний вислів, професорка Університету м. Йорк

Джейн Муді зауважила, що хоча насправді пантоміма не була вигадана у Британії, однак вона дійсно стала суто британською [9].

Англійська назва цього виду мистецтва – *pantomime* – перекладається українською як *пантоміма*. Цуй переклад не дає справжнього уявлення про суть британської різдвяної пантоміми, адже вона не є мистецтвом без слів – навпаки, соковита мова, сповнена жартів та гри слів, становить одну з характерних особливостей таких вистав. Варто зауважити, що слово *pantomime* має в сучасній англійській мові два значення: 1) «(у Великій Британії) весела музична вистава, заснована на традиційних дитячих історіях, яка виконується насамперед на Різдво» – у цьому значенні слово *pantomime* синонімічне з розмовним *panto* [10] і 2) «акт використання рухів рук і тіла, а також виразу обличчя без слів, щоб передати емоції і дії або розповісти історію», – у цьому значенні слово *pantomime* є синонімом слова *mime* [8].

Британська різдвяна пантоміма характеризується своєрідною «формулою» [11] – рядом чітко визначених характеристик, які притаманні саме їй як жанру і стійко відтворюються в кожній новій постановці. До найважливіших рис, які, на нашу думку, варто насамперед брати до уваги під час організації освітнього процесу, належать такі:

- історія, яка розповідається у виставі, заснована на класичному добре відомому казковому сюжеті (наприклад, «Попелюшка» чи «Джек і бобове стебло»), який набуває певної сучасної інтерпретації [4; 11] – відповідно пантоміма характеризується як «ексцентрична інтерпретація традиційної казкової історії» [2];

- пантоміма містить дуже багато жартів, як старих, так і нових, які є реакцією на актуальні події в суспільстві [4; 11];

- роль «дами» – одного з ключових персонажів пантоміми – традиційно виконується чоловіком середнього віку в яскравому екстравагантному жіночому вбранні [4; 11];

- серед персонажів завжди є комічна тварина, причому якщо це велика тварина, як корова чи кінь, її грають два актори в одному костюмі [4; 11];

- глядачі – і діти, і дорослі – активно залучаються до вистави [4; 11].

Стійкість традиції британської різдвяної пантоміми, яка налічує вже три століття [6, с. 470], і яку охоче підтримують сучасні британці різних поколінь, щороку відвідуючи ці вистави [2], засвідчує її важливу роль для британської культури.

Зазначені вище культурні особливості британської різдвяної пантоміми, на нашу думку, дозволяють розглянути можливість використання її як автентичного освітнього матеріалу під час вивчення англійської мови студентами як мовних, так і немовних спеціальностей. Потенційне коло застосування британської різдвяної пантоміми може включати:

1) навчальну діяльність: а) Практичний курс англійської мови: матеріал британської різдвяної пантоміми (відеозаписи або скрипти) чи тексти про цей жанр можна залучити для розвитку всіх чотирьох мовленнєвих навичок (слухання, читання, говоріння, письма); б) Лінгвокраїнознавство – для формування фонових знань про британську культуру; в) Стилїстика англійської мови – для вивчення лінгвістичних рис жартів, використання навмисної двозначності зі стилістичною метою; г) Прагматика – для аналізу формульних засобів взаємодії з глядачами; д) Літературознавство – для вивчення прийому обігрування традиційних сюжетів як засобу сучасної культури; е) Перекладознавство – для опанування уміннями перекладу жартів та виразів, побудованих на грі слів;

2) навчально-наукову та наукову діяльність студентів: написання студентами розвідок, присвячених окремим аспектам британської

різдвяної пантоміми або окремим постановкам в цьому жанрі

3) позанавчальну діяльність: а) на засіданнях розмовних клубів англійської мови – перегляд відеозаписів британської різдвяної пантоміми (наприклад, [3; 5]) і їхнє подальше обговорення; б) створення власних постановок в стилі британської різдвяної пантоміми.

Також освітній і культурний потенціал британської різдвяної пантоміми може сприяти розкриттю і розвитку творчих здібностей студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів, за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. A complete guide to pantomime. *The Grand Theatre. Blackpool*. 2022. 03 June. URL: <https://www.blackpoolgrand.co.uk/complete-guide-to-pantomime>(дата звернення: 05.05.2023).
3. Beauty And The Beast Pantomime. 2021. The Broadway Theatre, Letchworth. *SPADS Drama*. URL:<https://www.youtube.com/watch?v=aRJSJaOkuZI>(дата звернення: 08.05.2023).
4. How to learn better English... the fun way: the pantomime! *Learn hot English*. URL: <https://learnhotenglish.com/a-british-christmas-tradition-the-pantomime/>(дата звернення: 08.05.2023).
5. Jack And The Beanstalk. *ITV Panto 1998*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tTjxGSxkmgQ>(дата звернення: 08.05.2023).
6. Lipton M. Principally Boys? Gender Dynamics and Casting Practices in Modern British Pantomime. *Contemporary theatre review*. 2008. Vol. 18 (4). P. 470-486.

7. Mayer D. pantomime, British. *The Companion to Theatre and Performance*. Ed. by D. Kennedy. Oxford: Oxford University Press, 2010. [online version]. URL: <https://www-oxfordreference-com.libproxy.york.ac.uk/display/10.1093/acref/9780199574193.001.0001/acref-9780199574193-e-2999?rskey=eZcxoI&result=1658> (дата звернення: 05.05.2023)
8. mime. *Cambridge English Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/mime>(дата звернення: 08.05.2023).
9. Moody J. “It’s behind you!” A look into the history of pantomime. *University of York: News and Events.features*. URL: <https://www.york.ac.uk/news-and-events/features/pantomime/>(дата звернення: 08.05.2023).
10. Pantomime. *Cambridge English Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pantomime>(дата звернення: 08.05.2023).
11. What is a British pantomime and why you should see one this Christmas? *Point to point education*. 2017.December 18. URL: <https://www.pointtopointeducation.co.uk/blog/british-pantomime-see-one-christmas/>(дата звернення: 08.05.2023).

This research is supported by the British Academy’s *Researchers at Risk Fellowship* Programme.

UDC 811.111’42

Cristina Flores Moreno
University of La Rioja, Spain
Yuliia Lysanets
Poltava State Medical University, Ukraine